Nova metoda za pouk v petji.

Leta 1890. je izšla v založni knjigarni Fournier in Haberler v Znojmu drobna knjižica z naslovom „Gesang-Unterricht nach der analytisch-synthetischen Methode mit Zugrundelegung von Normalliedern".

Imenovani navod je posebno zanimiv' ker uporablja spisatelj, nadučitelj J. M. Lipp v Matzendorfu pri Dunajskem Novem Mestu, analitično-sintetično pisanje-čitanje („Normalwörter-Methode") tudi pri pevskem pouku. Učni poskusi, kateri so knjigi pridejani, dokazujejo, da je ideja popolnoma izvršljiva ter olajšujejo čitatelju nje uporabo v šolski praksi.

Knjiga obsega tri oddelke; petje po sluhu, zapisovanje pesmij po sluhu („Gesangsschreiben") in petje po notah. Jako originalen je drugi oddelek, v katerem razkazuje spisatelj, kako se ima metoda „normalnih besed" uporabljati pri pouku v petji. V ta namen je sestavil dva učna načrta obsegajoča po štirinajst „normalnih pesmij", katere podajajo učencu popolen načrt glasbene teorije.

Več častitim tovarišem nočemo razodeti. Vsak čitaj sam to vsega priporočila vredno knjigo (cena jej je s poštnino vred 80 kr.) in prepričal se bode o prednostih nove učne metode. Morda pripomore navedena knjižica, da se bode petje, posebno pa petje po notah, katero uradni učni načrti itak zahtevajo, pri naši za glasbo tolikanj nadarjeni slovenski mladini tudi v ljudski šoli gojilo nekoliko bolj intenzivno in uspešno nego doslej.

Končno podajamo častitim čitateljem prevod učne slike v dokaz, kako „elementarno" postopa spisatelj pri pojasnjevanji osnovnih pojmov glasbene teorije.

1. „Normalna pesem".

Tekst in melodija se memorira na nanavadni način:
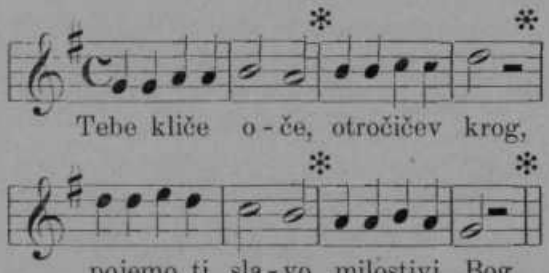
2. Analiza.

Pojte namestu besed za vsak zlog „la"! Pojte vso pesem samo na „a", ter prejenjajte pri vsakem odstavku! (*) Pojte pesem vnovič tako, da se bodo vsi „a" glasili jednako dolgo; namigal vam bodem z roko!
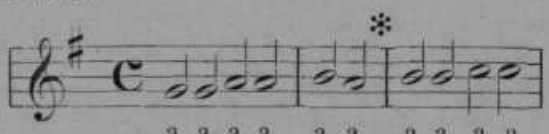
Doslej smo prenehali pri vsakem odstavku; prenehajte sedaj pri vsakem „a"! (Poje se 1. odstavek.)
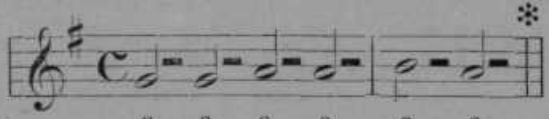
Koliko „a" ste peli? (6) Koliko tonov ima torej prvi odstavek? (6) Pojte 1. ton! Pojte 2., 3., 4., 5., 6. ton! — Kakšni so toni z ozirom na višino? (visoki, globoki.) Pojte prva dva tona na „a" ter pazite natanko na nju višino! — Kakšna sta prva dva tona? (jednaka.) — Pojte prve štiri tone, ter pazite na višino 3. in 4. tona! Kakšna sta tudi zadnja dva tona? — Pojte vnovič vse štiri tone ter primerite višino prvih dveh tonov z višino 3. in 4. tona! (zadnja dva tona sta višja.) — Pojte sedaj pet tonov, ter pazite na višino zadnjega tona! (5. ton je višji od četrtega.) Kateri je torej najvišji ton? — Pojte vseh šest tonov! Kakšen je 6. ton v primeri s

petim? — Katerim tonom je po višini jednak? — Katera tona sta najglobokejša? — Kateri je najvišji? — Pojte 1. ton! Pojte 4., 6., 3. ton!

Na isti način se obravnajo ostali odstavki.

3. Sinteza.

To, kar mislimo in govorimo, lahko zapišemo. Danes vam hočem pokazati, da nam je moči zapisati tudi to, kar pojemo. Kaj si pa narejamo na tablico, ako hočemo posebno lepo pisati? (črte.) Koliko črt potrebujemo za pisanje? (4.) Ako hočemo zapisati kako pesem, potrebujemo jedno črto več; koliko črt torej potrebujemo? — Načrtal vam jih bodem na šolsko tablo. (učitelj črta, zdolaj začenši.) — Katero črto sem narisal prvo? (spodnjo.) Katera je torej prva črta? — Katera je druga itd.? — Pokaži 1, 3., 5., 4. črto! — Med dvema črtama je prazen prostor; ker leži med dvema črtama, pravimo mu vmesni prostor. Koliko vmesnih prostorov vidite? — Kateri je 1., 3., itd.? Sedaj pa bodemo zapisali 1. odstavek naše pesmi. Iz česa je pesem sestavljena? (iz tonov.) Kateri ton bodemo pač najpred zapisali? (prvega.) Pojte ga! — Glejte, 1. ton moramo sem-le zapisati.

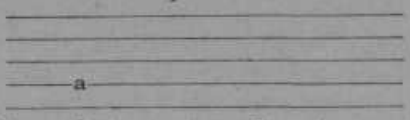

Kje stoji 1. ton? — Zapojte ga še jedenkrat in pristavite drugi ton! Kakšen je 2. ton po višini? (prvemu jednak.) Kam moramo torej zapisati tudi drugi ton?

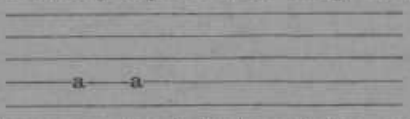

Oba tona sta jednako visoka, zatorej ju pišemo tudi jednako visoko. Glejte na tablo ter pojte oba ona! Pojte sedaj prve tri tone! Kakšen je 3. ton v primeru z 2. tonom? (višji.) Kakšno mesto mu moramo tedaj nakazati? (višje.) Katero je prvo višje mesto med črtami in vmesnimi prostori? (2. vmesni prostor.) Kam hočete torej zapisati 3. ton? — Pokaži, n.!

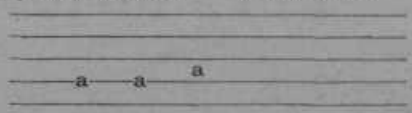

Pojte vse tri raz table, četrtega pa pristavite iz spomina! Kateremu tonu je 4. ton jednak? (tretjemu.) Kam naj zapišemo 4. ton? — Pojte te štiri zapisane tone in potem še petega! Kakšen je peti ton v primeru s četrtim? — Kam ga moramo tedaj zapisati?

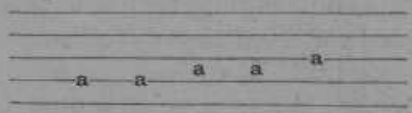

Pojte vseh pet tonov pri zadnjem začenši! Pojte 2., 3., 5 ton! Pojte jih vnovič pri prvem začenši in pristavite ob jednem 6. ton! Kateremu tonu je 6. ton jednak? (tretjemu in četrtemu.) Kam ga zapišemo?

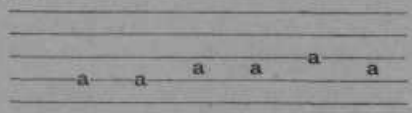

Vaje; zapisani toni se pojejo po vrsti in skokoma.

Pomnite: Odslej bodemo zapisovali mesto „a“ pike na črte in vmesne prostore. Tako-le:

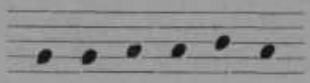

Slično se obravnavajo tudi sledeči odstavki.

Da tone lože spoznavamo in razločujemo, pridenemo vsaki piki črtico. Pika je „glava“, črtica pa „vrat“.

Kako imenujemo znamenja za glasove? (črke.) Pomnite: Znamenja za tone imenujemo note. — Iz česa so sestavljene note? — Kaj so note? — Sedaj bodemo peli vse note, katere imamo napisane na tablo, in sicer tako, da se glasé vse jednako dolgo! Pojte na „a“!

Gotovo se še spominjate, da pesmi začetkoma nismo peli z jednako dolgimi toni, Zatorej jo bodemo peli sedaj še jedenkrat na „la“ in sicer tako, kakor smo se je učili začetkoma. — Pojte 1. odstavek; s palico vam bodem kazal note! — Pri kateri noti smo peli daljši ton? — Kakšen je torej 5. ton? (dolg.) Kakšni so prvi 4 toni? Da razločimo dolgi ton od kratkih tonov, naredimo iz njegove glave obroček.
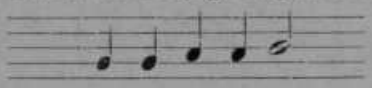
Kaj nam veli ta obroček? (da pojemo dolg ton.) Kaj nam pa veli glavica? — Zapomnite si, da velja obroček dvakrat toliko, kakor glavica; koliko glavic velja tedaj obroček? — Koliko velja glavica v primeru z obročkom? (polovico) itd. — Še jedna nota je v prvem odstavku, pri kateri pojemo dolg ton; katero noto pač mislim? — V kaj moramo tedaj spremeniti njeno glavico?

Učenec kaže s palčico posamezne note 1. odstavka in ostali učenci pojejo. — 2., 3. in 4. odstavek se obravnavajo istotako.
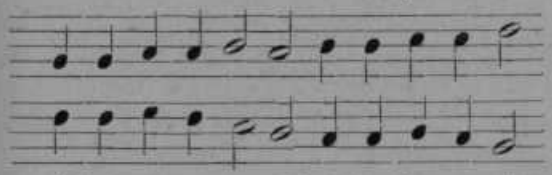
Pojte vso pesem z besedami ter pazite, če pojete neprenehoma, ali če boste kedaj premolknili! — Kolikokrat ste premolknili? (jedenkrat.) Pri čitanji moramo tudi časi prejenjati, da nekoliko pomišljamo. Katero ločilo nam to veli? (pomišljaj.) Kje smo pa v pesmi premolknili? — Pokaži! — Kaj naj torej tja zapišemo? (pomišljaj.)
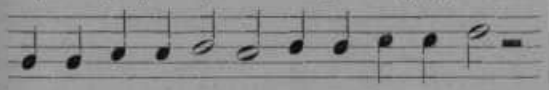
Kaj pomenja ta pomišljaj? (premolk.) Namesto „premolk“ pravimo s tujo besedo „pavza“, to znamenje se imenuje torej tudi „pavza“ (ponavljanje). Na katero črto sem zapisal pavzo? Pomnite: ta pavza velja toliko, kakor nota z obročkom. Koliko not z glavico velja tedaj ta pavza? (2) Pojte, ter recite pri pavzi „jedna, dve“!

V čitanki smo čitali že marsikatero lepo povest. Kar je povest za čitatelja, to je pesem za pevca. Iz česa je sestavljena vsaka povest? (iz stavkov.) Tudi naša pesem je podobno sestavljena; saj še veste, da se je nismo naučili vse na jedenkrat: Iz česa je sestavljena pesem? (iz 4 odstavkov.) Odstavki v pesmi so podobni stavkom v povesti. S čim ločimo stavek od stavka? (s piko.) S pikami pa odstavkov v pesmi ne moremo ločiti, ker bi potem pike zamenjali z notami. Zatorej narejamo na mestu pik navpične črte. Doklej seže 1., (2., 3., 4.) odstavek? S čim ločimo 1. odstavek od drugega?
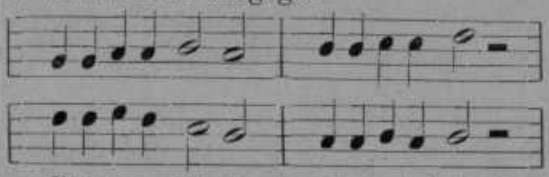
Pojte 1. (2., 3., 4.) odstavek! Iz česa sestoji stavek? (iz besed.) Tudi vsak odstavek naše pesmi sestoji iz še manjših delov. Pel vam bodem 1. odstavek; poslušajte ter pazite, iz koliko delov je sestavljen 1. odstavek! (Učitelj poje 1. odstavek dobre (težke) taktove dele posebno naglasujoč.) Koliko delov ste zapazili? (2) Kje se začne drugi del? — Oba dela bodemo ločili po navpični črti. — Posamezni deli stavkovi se imenujejo besede; tak majhen del pesmi se pa imenuje „takt“. — Koliko taktov ima 1. odstavek? Koliko tonov ima 1. (2.) takt? — Koliko velja tedaj vsaka nota 1. takta? — Koliko vsaka nota 2. takta? — Koliko števil bi morali izgovarjati, ako bi hoteli prvi takt peti na števila? (4; se zgodi.) Katera nota drugega takta pride na števili „jedna, dve“? — Katera na „tri, štiri“? — Zakaj? itd. Koliko taktov ima vsa pesem? Kaj loči posamezne takte? (črte.) Da značimo konec, naredimo pri zadnjem taktu dve črti. — Kaj tvorijo note, katere so med dvema črtama? (takt.) Note so torej taktovi d e l i. Koliko delov ima tedaj prvi takt? (4) Ko-

likodelen je 1. takt? (štiridelen.) Koliki del celega takta velja vsaka nota? (četrti.) Kako bodemo pač imenovali tako noto, katera velja četrti del celega takta. — Koliko not vidite v drugem taktu? (2) Koliki del celega takta velja tedaj vsaka nota? (polovico.) Kako se pač imenuje taka nota? — Kakšne note tedaj poznate? — itd. Katero noto nadomestuje pavza? — Kakšna pavza je to tedaj? - Ponavljanje.

Grafični resultat dosedanje obravnave je sledeči:
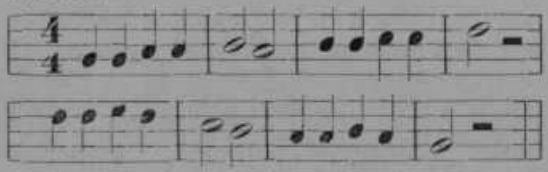
Pozneje se pojmi „taktirati", „tempo" itd. na isti pesmi nazorno razvijajo.

Melanija Sittigova.

Konferencija kranjskih okrajnih šolskih nadzornikov.

C. kr. deželni šolski nadzornik g. Jos. Suman je dné 30. sušca sklical okrajne šolske nadzornike v konferencijo, katere so se udeležili gg. nadzorniki J. Bezlaj, J. Gabršek, L. Letnar, F. Levec, L. Pintar, A. Senekovič, J. Thuma, J. Tomšič, J. Wallner, P. Wolsegger, V. Zupančič in A. Žumer, samo g. Jeršinovec zaradi bolezni ni mogel priti.

G. predsednik pozdravi došle nadzornike ter najprej spravi v razgovor letna poročila. Ker posebno statistične podatke nadzorniki različno razvrščajo, kar provzročuje pri sestavi skupnega poročila težkoče, določile so se po vsestranskem razgovoru natanko vse točke poročila in način, kako naj se razni predeli izpolnjujejo. Da se nadzornikom in šolskim vodstvom poročevanje in spisovanje statistike olajša, bode se za to poročevanje sestavil poseben obrazec, katerega bodo šolska vodstva v Miličevi tiskarni tako naročala, kakor druge tiskovine.

Potem je g. predsednik naznanil še nekatere točke, na katere naj se nadzorniki ozirajo pri inspekcijah in poročilih. Važnejše teh toček so:

Ako po nasvetu okrajnih konferencij c. kr. okrajni šolski sveti sklenejo vpeljavo kake nove dopuščene šolske knjige, naj se v vsakem slučaji ti obrnejo za potrjenje tega sklepa na deželni šolski svet.

Pri pouku v realijah naj nadzorniki gledajo na to, da se te poučujejo po izdelanih podrobnih načrtih in opazujejo, ali je mogoče to doseči, kar načrti določujejo.

O svojih inspekcijah naj nadzorniki pótem okrajnih šolskih svetov poročajo tudi na deželni šolski svèt.

Pri prirodoznanstvenem pouku naj se povsod metodično tako postopa, da se najprej pokaže predmet v naravi ali v podobi; na tej podlagi naj se vrši vsestranski razgovor; iz te razprave naj se izpeljujejo redno razvrščene točke, in ko imajo otroci o predmetu jasen pojem, potem naj se šele bere iz čitanke dotično berilo.

Posebne nasvete so stavili:

G. Bezlaj pokaže naris in modèl Weixlove šolske klopi, pri kateri je sedež tako prirejen, da se po potrebi napravi 1.) distancija — 2 *cm*, 2.) distancija + 10 *cm*. in 3.) da se sedež tako postavi, da se med klopmi tudi lahko izvršujejo telovadske proste vaje. Da se bolje spozna praktična vporabnost te klopi, katera je na Štajerskem že v mnogih šolah vpeljana, sklenilo se je, da mestni šolski nadzornik g. Levec pri c. kr. mestnem šolskem svetu posreduje, da se klop najprej poskusi v Ljubljani, kjer naj bi se razstavila v učilski razstavi na I. mestni deški šoli.*)

*) Opis te klopi priobčimo v jedni prihodnjih številk. Ured.